

УДК 339.09

ГРОЗНИЙ ІГОР,*доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту
ВНЗ "Європейський університет", м. Київ*

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

У статті представлено процес розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємств, висвітлено зміст кожного етапу даного процесу. Визначено, що розробка та формування ефективної стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства свідчить про певну складність її розробки, яка суттєво зростає в силу як великої невизначеності чинників впливу на результативність, довжину інвестиційного горизонту і чисельності учасників цього процесу, так і необхідності координації зусиль в галузі маркетингу, технології і виробництва. Застосування положень даної концепції дозволяє у часі описати динаміку процесу розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємств.

Ключові слова: управління; стратегія; економічна безпека; підхід; підприємство.

Постановка проблеми. У сучасних економічних глобальних умовах більшість підприємств працюють в умовах невизначеності, непередбачуваності. Нестабільна політична і соціально-економічна ситуація в країні посилюють ступінь ризику прийняття рішень і функціонування підприємств загалом. В таких умовах актуалізується проблема забезпечення економічної безпеки підприємства, адже правильне діагностування проблем економічної стійкості, систематизація загроз, ризиків є головним завданням для стабільного функціонування підприємства, а формування та розробка дієвої стратегії такого забезпечення є ефективним інструментом в управлінні економічними процесами на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема стратегічного управління забезпеченням економічної безпеки підприємств була предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів: О. І. Барановського, М. М. Єрмошенка, В. І. Мунтіяна, І. П. Продіус, Д. Ліндсея, Д. Болдуїн, О. Судакова та ін. наукових установ та організації НАН України.

В той же час, залишаються недостатньо дослідженими проблеми управління економічною безпекою підприємств в розрізі стратегічного підходу.

Метою роботи є визначення особливостей формування стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення економічної безпеки підприємства - це безупинний процес підтримання її функціональних складових частин на певному рівні з метою досягнення максимального ефекту на даний час і в майбутньому [1].

Поняття економічної безпеки підприємства можна розглядати з декількох позицій. З позиції різних агентів ринку, що взаємодіють з підприємством (споживачів, суміжників, податкових, кредитних органів і тощо) оцінка повинна дати відповідь на питання, наскільки надійно підприємство як партнер в економічних відносинах і чи доцільно продовжувати ці відносини. У цьому випадку можна визначити, що економічна безпека підприємства є комплексним віддзеркаленням ступеня надійності підприємства як партнера у виробничих, фінансових, комерційних та інших економічних відносинах за певний проміжок часу [2].

З позиції самого підприємства оцінка економічної безпеки полягає у визначенні рівня захищеності його потенціалу (виробничо-технічного, фінансового, соціального і т.д.) і тенденцій його зміни. При цьому під економічною безпекою підприємства слід розуміти захищеність його потенціалу (виробничого, організаційно-технічного, фінансово-економічного, соціального) від негативної дії зовнішніх і внутрішніх чинників, прямих або непрямих економічних погроз, а також здатність суб'єкта до відтворення [3].

Стратегія економічної безпеки підприємства - це економічна система забезпечення економічної безпеки підприємства в довгостроковому періоді, що являє собою сукупність приватних взаємоузгоджених складових, які об'єднує єдина глобальна мета - досягнення рівня економічного прибутку.

Вибір ефективної стратегії визначається тією ситуацією, яка склалася на ринку, та тими ресурсами, які є у підприємства для реалізації стратегії. У сучасній практиці використовуються різні стратегічні наміри і розробка сценаріїв майбутнього розвитку.

Г. Мінцберг сформулював три підходи до процесу розробки стратегії:

плановий, що розглядає розробку стратегії як повністю усвідомлений, контрольований розумовий процес, що реалізується у плануванні;

підприємницький - формулювання стратегії проходить як напівсвідомий процес, що відбувається в думці лідера-підприємця на основі глибокого знання логіки функціонування галузей;

навчання на досвіді - визначення стратегії є процесом, що розвивається й одночасно повторюється. Цей процес потребує "взаємної віддачі та взаємного сприйняття" й коригується під впливом зовнішніх імпульсів.

Для правильного вибору стратегії визначаються можливі стратегічні альтернативи. Питання визначення стратегічних альтернатив є важливим, оскільки лише за умови правильного вибору стратегії можна досягти успіху. Процес стратегічного вибору подано на рис. 1.

Процес розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства здійснюється поетапно (рис. 2).

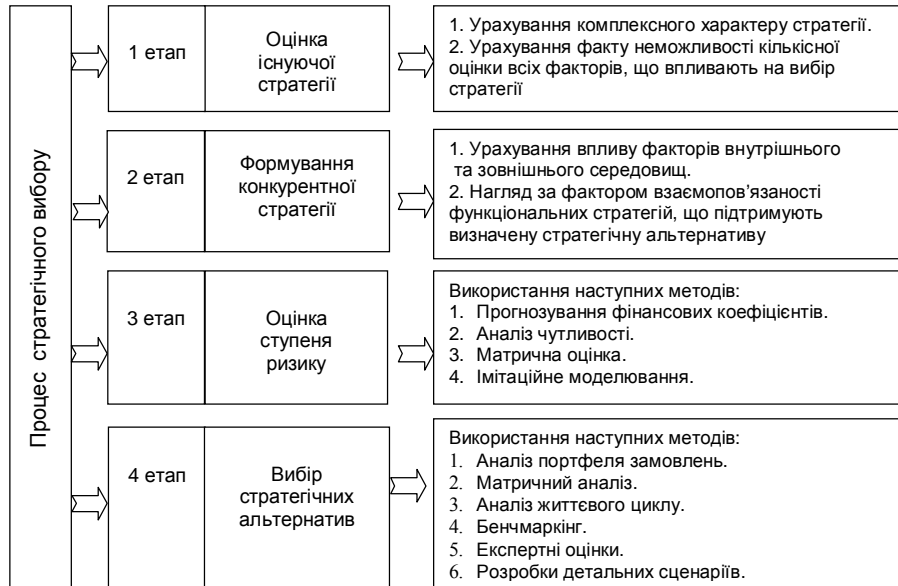


Рис. 1. Процес стратегічного вибору.

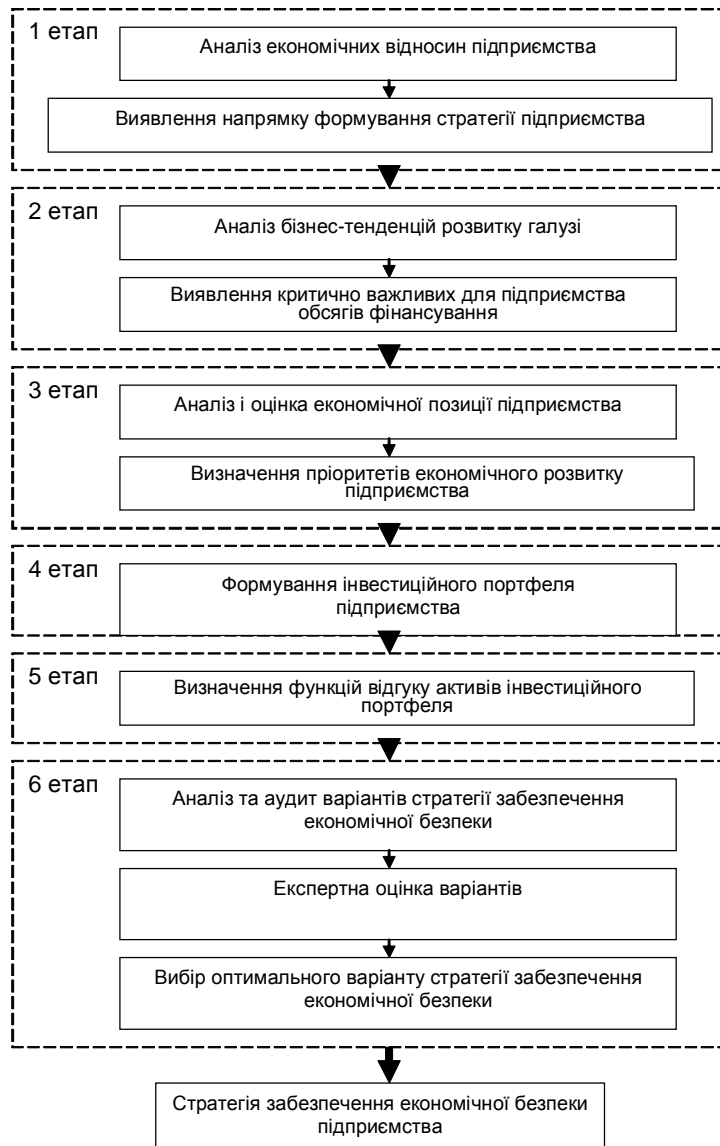


Рис. 2. Узагальнена схема процесу розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства.

Головне завдання першого етапу - виявити та оцінити не тільки особливості економічних відносин (бізнес-комунікацій), які, в свою чергу, визначають вибір тієї чи іншої стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства.

У підсумку дій цього етапу складається огляд економічних процесів, які використовуються самим підприємством, так і його конкурентами, постачальниками і споживачами та визначаються такі економічні інструменти, що здатні найбільш радикально підвищити конкурентну позицію підприємства.

Виконання дій на другому етапі розробки стратегії вимагає відповідної кваліфікації фахівців, їх знань та досвіду. Аналіз, оцінка і виявлення критично важливих для підприємства економічних інструментів.

На третьому етапі проводиться аналіз і оцінка економічної позиції підприємства та визначення пріоритетів його економічного розвитку - складний і вирішальний етап розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства.

На четвертому етапі вибір майбутніх економічних інструментів повинен спиратись на можливість отримання конкурентних переваг в результаті їх упровадження.

На останніх двох етапах відбувається обґрунтування вибору обраного варіанту стратегії з можливих альтернатив.

Розробка стратегії економічної безпеки підприємства ґрунтується на таких принципах:

- орієнтація на довгострокові глобальні цілі;
- забезпечення взаємозв'язку сукупності елементів економічної стратегії, за допомогою яких буде забезпечуватися досягнення глобальної стратегічної цілі діяльності підприємства;

- багатоваріантність напрямів розвитку;
- комплексність розроблення стратегії [4].

Метою забезпечення безпеки підприємства є також комплексна дія на потенційні і реальні загрози, що дозволяє підприємству успішно функціонувати в нестабільних умовах зовнішнього і внутрішнього середовища.

Досягнення цієї мети вимагає реалізації наступних завдань:

- виявлення загроз для стабільності й розвитку підприємства і випрацювання заходів з їх протидії;
- забезпечення захисту технологічних процесів;
- своєчасне інформування керівництва підприємства про факти порушення законодавства;
- всебічне вивчення ділових партнерів;
- реалізація заходів із захисту комерційної та іншої інформації;
- забезпечення захисту всіх видів ресурсів підприємства [5].

Грозный Игорь,

доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедры менеджмента ВУЗ "Европейский университет", г. Киев

ФОРМИРОВАНИЕ СТРАТЕГИИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье представлен процесс разработки стратегии обеспечения экономической безопасности предприятий, освещены содержание каждого этапа данного процесса. Определено, что разработка и формирование эффективной стратегии обеспечения экономической безопасности предприятия свидетельствует об определенной сложности ее разработки, которая существенно возрастает в силу как большей неопределенности факторов влияния на результативность, длину инвестиционного горизонта и количества участни-

Висновки

Для того, щоб підвищити рівень ефективності від впровадження стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства, необхідно враховувати міжнародний досвід у цій сфері. Можливі шляхи покращення економічної безпеки підприємств:

- використання методів діагностування економічної безпеки, таких як індикаторний, ресурсно-функціональний та метод, заснований на порівнянні величини інвестицій у підприємство.

- підприємства малого та середнього бізнесу досить часто зустрічаються з проблемою незаконних дій з боку великих підприємств та підприємств-монополістів, тому потрібно законодавчо закріплювати механізми реалізації прав підприємств у разі дискримінаційних дій щодо них;

- удосконалення законодавства про інтелектуальну власність, авторських прав [2].

Визначено, що розробка та формування ефективної стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства свідчить про певну складність її розробки, яка суттєво зростає в силу як великої невизначеності чинників впливу на результативність, довжину інвестиційного горизонту і чисельності учасників цього процесу, так і необхідності координації зусиль в галузі маркетингу, технології і виробництва. Застосування положень даної концепції дозволяє у часі описати динаміку процесу розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємств.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильчак С. В. Економічна безпека підприємства та її складова в сучасних умовах [Електронний ресурс] / С. В. Васильчак, А. І. Веселовський. - Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlntu/20_15/98_Was.pdf.
2. Багол А. Г. Структура современных механизмов формирования стратегии предприятия / А. Г. Багол // Економіка. Менеджмент. Підприємництво : зб. наук. праць. - 2009. - № 21. - С. 35.
3. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник / П. Я. Попович. - Тернопіль : Економічна думка, 2001. - С. 229-230.
4. Погорелов Ю. С. Модель вибору стратегії розвитку як складник загальної моделі розвитку підприємства / Ю. С. Погорелов // Економіка. Менеджмент. Підприємництво : зб. наук. праць. - 2010. - № 22 (II). - С. 84-90.
5. Кібук Т. М. Удосконалення процесу розробки та реалізації стратегії підприємства / Т. М. Кібук // Стратегія економічного розвитку України : зб. наук. праць. - 2009. - Вип. 24-25. - С. 169-169.

ков этого процесса, так и необходимость координации усилий в области маркетинга, технологии и производства. Применение положений данной концепции позволяет во времени описать динамику процесса разработки стратегии обеспечения экономической безопасности предприятий.

Ключевые слова: управление; стратегия; экономическая безопасность; подход; предприятие.

Hroznyy Ihor,

*Doctor of Economics, Professor, Head of Department of Management
University "European University", Kyiv*

FORMATION OF STRATEGY ENSURE ECONOMIC SAFETY COMPANIES

In the article the process of developing a strategy to ensure economic security, content covers every stage of the process. Determined that the development and formation of an effective strategy for economic security suggests a complexity of its design, which significantly increases power as great uncertainty factors affecting the performance, the length of the investment horizon and the number of participants in this process and the need to coordinate efforts in marketing, technology and production. The provisions of this concept allows the time to describe the dynamics of the process of developing a strategy to ensure economic security.

In order to improve the effectiveness of implementation strategies to ensure economic security, should take into account international experience in this field. There are ways to improve the economic security of the company: the use of methods of diagnostics of economic security, such as an indicator, resource and functional method based on a comparison of the value of investment in the company; small and medium businesses often faced with the problem of illegal actions on the part of large businesses and enterprises-monopolists, so you need to legally consolidate the business of the judiciary in case of discriminatory actions against them; improvement of legislation on intellectual property, copyright.

Keywords: management; strategy; economic security; the approach; the enterprise.

REFERENCES

1. Vasylichak S. V., Veselovsky A. I., Economic security company and its component in modern terms, available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlntu/20_15/98_Was.pdf (ukr).
2. Bahol A. H. (2009), Structure of modern mechanisms of formation of strategy of the company, *Ekonomika. Menedzhment. Pidpryyemnytstvo, zbirnyk naukovykh prats [Economy. Management. Entrepreneurship: technologies]*, No. 21, p. 35 (ukr).
3. Popovych P. Y. (2001), Economic analysis of business entities, *Ekonomichna dumka, Ternopil*, pp. 229-230 (ukr).
4. Pogorelov Y. C. (2010), Model selection strategy as a component of the overall model of enterprise, *Ekonomika. Menedzhment. Pidpryyemnytstvo, zbirnyk naukovykh prats [Economy. Management. Entrepreneurship: technologies]*, No. 22 (II), pp. 84-90 (ukr).
5. Kibuk T. M. (2009) Improving process design and implementation of business strategy, *Stratehiya ekonomichnoho rozvytku Ukrainy, zbirnyk naukovykh prats [Economic Development Strategy of Ukraine. Collected Works]*, Vol. 24-25, p. 162-169 (ukr).

© Грозний Ігор

Надійшла до редакції 07.12.2015